

Examenul național de bacalaureat 2024

Proba E. c)

Istorie

Varianta 3

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar, educator-puericultor; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de trei ore.

I. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrásokat:

A. „Cuza eltávolítását követően megalakult egy helytartó tanács, amelynek az volt a feladata, hogy sürgősen megoldja a szabadon maradt (megüresedett) uralkodói szék helyzetét, mivel egyes nagyhatalmak veszélybe sodorták az egyesülést. [...]

Az egyetlen biztos megoldásnak az tűnt, ha meghívják egy Európaszerte elismert idegen herceget, aki egyensúlyt teremthet a belpolitikában az egymásnak feszülő csoportosulások között. Ennek következtében, 1866. május 10-én, egy újabb népszavazás után, amelyben a román nép hangot adott óhajának, a parlament ünnepélyesen kihirdette Romániának (*România*) azt az akaratát, hogy egységes maradjon, »élén a Hohenzollern-Sigmaringen dinasztiából származó I. Károlyal (Carol I)«. A német herceg hamarosan az országba érkezett, és átvette a hatalmat, a nagyhatalmakat, főleg Törökországot és Ausztriát újból kész tények elé állítva. I. Károly 48 évig tartó uralkodása – előbb mint herceg, majd mint király – a románok történelmének egyik legdicsőségebb időszak. [...] Az új uralkodó egyik legelső és legfontosabb intézkedése az [1866-os] Alkotmány volt, az első igazán modern alaptörvény [...], amelyet a román nép választott képviselői fogadtak el”.

*népszavazás – referendum

(I. A. Pop, *Istoria României moderne*)

B. „1877. április 16-án Románia és Oroszország egy katonai szerződést kötött, amelynek értelmében az orosz csapatok átkelhetek a román területeken úton a Balkán felé. [...] 1877. május 9-én a Képviselőház rendkívüli ülésén a Parlament kikiáltotta Románia függetlenségét, amelyet a következő évtizedekben május 10-én ünnepeltek – amely egyben a Dinasztia Napja is volt. [...]

A román hadsereget a Dunához (Dunăre) vezényelték, és a kezdeti katonai tervekben nem szerepelt a román katonák beavatkozása a folyam túlsó oldalán, csak a határ védelme [...] – annál is inkább, mivel rögtön azután, hogy az orosz csapatok közeledtek a Dunához, a török hadsereg megkezdte a folyóparti román városok bombázását Calafattól (Calafat) Călărași és Brăila irányába. 1877. májusának utolsó napjaiban I. Károly uralkodó és II. Sándor orosz cár egy tanácskozást tartott Ploieștien (Ploiești) – ekkor még az orosz fél nem kérte a román hadsereg segítségét a Dunán túli hadjáratban, annak ellenére, hogy a törökök ellenállása várokozásokon felülíne bizonyult. [...] 1877. július végén, miután két orosz támadás is megghiúsult a plevnai erődítményrendszer ellen, Miklós nagyherceg (a cári hadsereg főparancsnoka) táviratban kérte I. Károlyt, hogy a román hadsereg siessen a segítségükre.”

(A. Cioroianu, *Aproape un secol de dinastie*)

Válaszoljon a források alapján az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg az **A** forrásban megjelenő alaptörvényt! **2 pont**
2. Írjon ki a **B** forrásból egy, a katonai szerződésre vonatkozó információt! **2 pont**
3. Nevezze meg azt a politikai vezetőt és történelmi térséget, amely az **A** és a **B** forrásban is előfordul! **6 pont**
4. Írja ki a vizsgalapra annak a forrásnak a betűjelét, amely azt támasztja alá, hogy az orosz hadsereg főparancsnoka a román hadsereg segítségét kérte! **3 pont**
5. Írjon ki a vizsgalapra az **A** forrásból két olyan információt, amelyek között ok-okozati összefüggés van, és emelje ki mindkét információ szerepét (ok, illetve okozat)! **7 pont**
6. Mutasson be két olyan történelmi eseményt a XIX. század második feléből, amelyekben a románok részt vettek, másokat, mint amelyekre az **A** és a **B** források vonatkoznak! **6 pont**
7. Határozzon meg egy hasonlóságot két olyan, a román államra vonatkozó politikai tervzet között, amelyeket az 1820-1850 közötti időszakban dolgoztak ki! **4 pont**

II. TÉTEL

(30 punct)

Olvassa el figyelmesen az alábbi forrást:

„A törökök elfoglalták Bukarestet (*București*), a Radu-Vodă kolostort mecsetté alakították, elfoglalták Târgoviște-t [...]. 1595. októberében megérkezett Erdélyből (*Transilvania*) Báthory Zsigmond (*Sigismund Báthory*) 22 000 székely élén, a városok és a nemesség által kiállított 15 000 katonával, valamint 63 ágyúval. Moldvából (Moldova) Ștefan Răzvan 3 000 embert és 22 ágyút hozott. 1595-ben a két fővárost felszabadították, a törököket pedig Gyurgyevóig (*Giurgiu*) üldözték. Az ott lezajlott csatában legyőzték azokat, akiknek nem sikerült átkelni a folyamon [...]. Végül Mihai [Viteazul], szövetségesei segítségével, meghiúsította a román országok leigázásának tervét. [...]

Mihai [Viteazul] újabb követet küldött II. Rudolf Habsburg császárhoz, akitől azt kérte, hogy vegye védelme alá Havasalföldet (*Țara Românească*) [...]. 1598. júniusában megkötötték a Mănăstirea Dealu-i Egyezményt: Mihai [Viteazul] havonta 5 000, és alkalomadtán még egy ennyi katona fenntartására pénzt, valamint fegyverzetet és lőszert kapott; az uralkodónak el kellett távolítania a törököket »Erdélyből, Havasalföldről és Magyarország egyes részeiről«; szorult helyzetben, a császár és testvére [...] köteles volt katonákat küldeni Erdélyből és más területekről; Mihai [Viteazul]-nak, egy esetleges török támadás esetén, szintén katonákat kell küldenie Magyarországra; az uralkodó elismerte a császár fennhatóságát, de nem kellett adót fizetnie [...]; a császár elismerte Mihai [Viteazul] családjának örökösödési jogát, minden jogkörét és az ország határait. [...] Tudomást szerezve az egyezményről, a törökök megtorló intézkedéseket vezettek be, és megpróbálták eltávolítani az uralkodót [...].

1599. júliusában Mihai [Viteazul] követet küldött II. Rudolphhoz, aki beleegyezett a javasolt tervbe. [...] A terv szerint Mihai [Viteazul] megtámadja Erdélyt (Ardeal) és elfoglalja azt a császár nevében. Ezután az uralkodó és hadserege átkelt a hegyeken [...]. 1599. október 18/28-án a sellenberki (*Șelimbăr*) csatában megközelítőleg egyenlő felek csaptak össze. A havasalföldi hadsereg győzött, Mihai [Viteazul] és kísérete a főváros felé vette az irányt. [...] Mihai [Viteazul]-t a Diéta kinevezte fejedelemnek, azaz Erdély uralkodójának. Értesítette a Portát [Oszmán Birodalmat] Erdély elfoglalásáról, és megkapta az uralkodása jóváhagyását.”

(I.A. Pop, I. Bolovan, *Marea istorie ilustrată a României și a Republicii Moldova*)

A forrásból kiindulva válaszoljon az alábbi követelményekre:

1. Nevezze meg a forrásban említett havasalföldi uralkodót! **2 pont**
2. Pontosítsa a századot, amelyre az adott forrás vonatkozik! **2 pont**
3. Nevezzen meg a forrás alapján az 1599-ben lezajlott csatát és annak egy következményét! **6 pont**
4. Említsen meg a forrás alapján két információt az 1595-ös év eseményeire vonatkozóan! **6 pont**
5. Fejtse ki véleményét az adott forrásból kiindulva a Mănăstirea Dealu-i Egyezménnyel kapcsolatosan, és támassza alá a fenti forrásból vett két információval! **10 pont**
6. Érveljen egy megfelelő történelmi tény bemutatásával azon kijelentés mellett, miszerint a románok részt vettek a XV. századi nemzetközi kapcsolatokban! (Pontot ér a megfelelő történelmi tény bemutatása, valamint az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata.) **4 pont**

III. TÉTEL

(30 punct)

Írjon egy megközelítőleg két oldalas esszét Románia (România) politikai fejlődéséről a XX. század első felében, figyelembe véve az alábbi szempontokat:

- mutasson be egy olyan történelmi eseményt az 1918-as évből, amelyben a románok Nagy Románia (România Mare) létrehozása érdekében vesznek részt;
- nevezzen meg két Romániában elfogadott alkotmányt az 1920-1940 közötti időszakból, és ezek egy-egy sajátosságát;
- nevezzen meg egy 1946-1947 között Romániában lezajlott történelmi eseményt;
- fejtse ki véleményét a Romániában az 1948-as évben bevezetett politikai rendszerrel kapcsolatosan, és támassza ezt alá egy történelmi érveléssel!

Figyelem! Pontot ér a megfelelő történelmi nyelvezet használata, az esszé felépítése, az ok-okozati összefüggések kiemelése, a történelmi érv kidolgozása (megfelelő történelmi tény bemutatása, az ok-okozatiságot és a következtetést kifejező szavak használata), a történelmi események megfelelő időrendi/logikai sorrendjének, valamint a terjedelmi követelményeknek a betartása is.